

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2022

Destinace (země, místo): Argentina (provincie Chaco) a Paraguay (provincie Itapúa)

Jméno, příjmení: Petr Tábořský

Argentina

Ústředním místem učitele u krajanů v Argentině je provincie Chaco. Jedná se o jednu z 23 provincií této republiky, která se nachází na severovýchodě území. S rozlohou 99.633 km² je o něco větší než Česká republika, avšak počet obyvatel je mnohem nižší než u nás: 1 142 963 obyvatel (oficiální data z letošního sčítání lidu).

Jedná se především o zemědělskou oblast. Dříve byl region významný tradičním pěstováním bavlny, a to i zásluhou českých přistěhovalců, dnes převažuje pěstování sóji, slunečnice, kukuřice apod. Významná je také živočišná výroba (chov skotu) a lesnictví. V posledních letech se Chaco potýká s nepříznivými podmínkami, jak klimatickými, tak ekonomickými. Provincii sužují extrémní sucha a teploty v letních měsících (prosinec až únor) dosahují 45 °C. Při těchto teplotách jsou velmi časté výpadky elektrického proudu či dodávek vody. Dalším problémem jsou uměle vytvářené požáry, které ve velké míře znečišťují zdejší ovzduší – tato problematika byla v roce 2022 extrémní. Argentina se také dlouhodobě potýká s politicko-ekonomickou krizí, to vede ke zvyšování kriminality v provincii a k celkové frustraci obyvatelstva.

Hlavní město provincie je Resistencie, která leží na východní hranici území a učitel zde pravidelně vyučuje na místní univerzitě Universidad Nacional del Nordeste. Výuka tradičně probíhá v pátek, ve školním roce 2022 už vše prezenčně. Druhé největší město provincie je Presidencia Roque Sáenz Peña. Město se nachází v samotném srdci teritoria, zde učitel žije a odtud vyjíždí do dalších destinací.

Učitel se dopravuje do destinací převážně autobusem. Dopravní spojení mezi městy v provincii je dobré, avšak kvalita dopravy je chabá z důvodu nedostatku financí na údržbu dopravních prostředků a pozemních komunikací. Letos byla situace komplikována především kvůli množství stávek a zátaras na dálnicích zamezujících průjezdu, jejichž účelem byla snaha tímto způsobem zviditelnit požadavky stávkujících. Letecké spojení je v Argentině velice dobré, nejbližší letiště od místa bydliště se nachází v Resistencii, další je pak v Corrientes, hlavním městě sousední provincie na východě. Nevýhoda je, že se nedá přelétávat přímo mezi provinciemi, veškeré lety jsou řízeny přes Buenos Aires, proto je pro učitele nakonec výhodnější cestovat i do vzdálených míst za krajany, jako je Oberá, Misiones, či Encarnación, Departamento de Itapúa, dálkovým autobusem.

V roce 2022 se, oproti roku předešlému, učitel zaměřoval především na prezenční výuku a s tím spojené organizování školních i mimoškolních akcí a dále na zesílení vazeb mezi samotnými komunitami.

Výuka obecně

Školní rok 2022 začal tradičně v březnu a skončil v polovině prosince, v červenci byl přerušen dvoutýdenní pauzou z důvodu zimních prázdnin. Na rozdíl od loňského roku letos výuka probíhala výhradně formou prezenční. Zachovala se pouze jedna online hodina, a to hodina začátečníků. Po domluvě s kolegyní, která pokrývá krajanské komunity ve střední Argentíně, bylo ostatním studentům doporučeno se přihlásit na její hodiny, jelikož virtuálních kurzů bylo v Buenos Aires podstatně více. Virtuální výuka se zachovala zejména proto, aby studenti-krajané se zájmem o český jazyk a kulturu měli stále možnost ve studiu pokračovat navzdory tomu, že žijí daleko od míst prezenční výuky. Zorganizovalo se velké množství školních i mimoškolních aktivit, a to především díky příznivým podmínkám (jakým) a ustupujícímu COVIDu.

Co se týče výukových materiálů, většina zůstala stejná: *Čeština Expres* (Holá, Bořilová) – jedná se o učebnici češtiny, na kterou jsou studenti zvyklí, výhodou je manuál gramatiky ve španělštině; dále také *Česky, prosím* (Cvejnová) – využíváno u pokročilých studentů, protože v této učebnici je kladen důraz na výuku jazykových funkcí v kontextu reálných komunikačních situací. Oblíbenou učebnicí v hodinách konverzace byla pak *Čeština pro život* (Nekovářová). Během výuky byly také používány moderní interaktivní aplikace jako Quizlet, Wordwall, LearningApps a další, které se osvědčily už loňském roce. Při správném využití mají tyto aplikace velký potenciál a jsou efektivní, jelikož jsou interaktivní a lze je využívat nejen při projekci na plátně, ale i na mobilních telefonech. Právě tento způsob si studenti velice oblíbili, hlavně kvůli zpestření výuky v hodinách nebo při plnění domácích úkolů.

Hodiny jazyka u krajanů je třeba vést pestrým způsobem a studenty stále motivovat. Současná mladá generace v lokalitě jako je severní Argentina, žije v nelehké realitě a potýká se s celkovou frustrací. Běžně se stává se, že jsou studenti při studiu jazyka, navíc tak odlišného od své mateřštiny, demotivovaní a ztrácejí zájem, proto byly lekce prokládány různými didaktickými hrami, reáliemi apod. Tato metoda střídání výkladu a aktivního zapojení žáků se ukázala být efektivní, protože studenti v krajanských komunitách – nezávisle na věku – jsou velmi zvědaví a informace o vlasti, odkud pochází jejich předci, jim připadají nadmíru poutavé. V kurzech byly využívány i materiály pro základní školy, kde látka není probírána do hloubky, ale zato zábavnou a přijatelnou formou se spoustou obrázků, map, komiksů atd. Na konci roku všichni studenti, kteří úspěšně absolvovali kurz jazyka, obdrželi certifikát.

Práce učitele na konkrétních místech

V Argentíně je učitel smluvně vázán vyučovat ve třech destinacích (Presidencia Roque Sáenz Peña, Resistencii a Pampa del Indio), avšak může také navštěvovat místa, kde se soustředí čeští krajané, jako jsou Las Breñas, La Tigra, Villa Ángela nebo Oberá, město v provincii Misiones.

Presidencia Roque Sáenz Peña

V druhém největším městě provincie Chaco se nachází jedna z největších českých krajanských komunit, proto je Sáenz Peña (dále jen SP) hlavním působištěm učitele. Místní spolek se jmenuje celým názvem *Asociación Civil Unión Checoslovaca, Cultural, Social y Deportiva* – Občanské sdružení Československá kulturní, společenská a sportovní jednota – a jeho historie sahá až do roku 1917.

V komplexu, v němž spolek sídlí, se nachází několik budov, od muzea přes taneční sál až po dům, kde žije správce s rodinou. V posledních letech probíhala výuka v jedné z místností muzea. Třída je sice dosti velká, ale značně staromódní. Bylo rozhodnuto, že se učebna přesune do menšího „domečku“, rovněž v objektu spolku, který před lety sloužil jako ubytovna českým učitelům.¹ Bohužel finanční situace byla v letošním roce složitá a přestavba domečku, aby zde mohla probíhat výuka, byla odsunuta na později. Příští rok se již s novou učebnou počítá, pro zvyšující se počet studentů a nezbytnou modernizaci vyučovacích prostor.

Celý komplex prochází postupnou revitalizací a jsou naplánovány opravy, přičemž většina z nich je finančně podporována ZÚ v BA společně s MZV ČR. Celek je však stále v žalostném stavu a občas se vyskytnou nezbytné výdaje jako nová střecha nad muzeem, jelikož do budovy začalo zatékat. Tyto nečekané výdaje zpomalují postpandemický rozvoj samotné krajské komunity. Předpokládá se, že další na řadě s rekonstrukcí bude zmíněná nová učebna, určená nejen k výuce jazyka, ale i k promítání, různým expozicím nebo krajským schůzím; jaká bude realita, to se uvidí v roce 2023.

Co se týče výuky v destinaci, prezenční hodiny češtiny v Sáenz Peña probíhaly od pondělí do čtvrtka. Věk studentů: ~15–66 let. Rozdělení do skupin bylo následující:

1. Mladí začátečníci (90 minut 1x týdně): 13–17 studentů
2. Začátečníci (90 minut 1x týdně): 7–9 studentů
3. Mladí pokročilí začátečníci (90 minut 1x týdně): 7–9 studentů
4. Pokročilí začátečníci (60 minut 2x týdně): 5–6 studentů
5. Konverzace (60 minut 1x týdně): 3–5 studentů

Online hodiny probíhaly každé úterý přes aplikaci Zoom. Těchto lekcí se účastnili obzvláště studenti ze vzdálených míst (La Rioja, provincie Buenos Aires, ČR):

1. Začátečníci (90 minut 1x týdně): 3–10 studentů

V dnešní době získat nové studenty/zájemce je zpravidla čím dál tím těžší, bilance bývá spíše negativní, avšak výjimky potvrzují pravidlo. V SP se letos otevřelo několik zdvojených kurzů začátečníků, celkem 4, aby rozvrh vyhovoval nejen více zájemcům o jazyk a kulturu, ale aby třída kapacitně dostačovala velkému počtu studentů. Podařilo se tak vyplnit generační mezeru, která byla ve spolku v posledních letech patrná (skoro nulová účast krajanů od 15 do 30 let). Naopak se nedokázal udržet kurz dětí, ten se u těch nejmenších váže přímo na účast ve folklorním souboru *Moravanka*. Soubor prošel v průběhu roku několika organizačními a personálními změnami. Co se týče dříve tradičního kurzu seniorů, ten se po pandemii již nepovedlo obnovit, seniorská základna krajanů značně zeslábla a někteří a někteří bohužel i zesnuli.

Ve spolku se pořádají další již tradiční kurzy a kroužky. Letos například kurz vaření pořádaný učitelem s velkou podporou samotné komise již bez jakéhokoliv omezení, které by se týkalo počtu účastníků. Je nutno vyzdvihnout, že tyto kurzy jsou téměř vždy obohaceny samotnými krajany, hodiny jsou pak á la, jak tu českou kuchyni adaptovaly babičky (a další) po příjezdu na tak vzdálené místo od domoviny, jako je Chaco. Stejně tak probíhal i kurz vyšívání, který vedla předsedkyně Silvia Noemi Kniz. Kvalita její práce je tak vysoká, že nejednou její kroje byly oceněny na různých folklorních festivalech.

¹ Zde mimochodem nocovali Hanzelka a Zikmund, když se jim náhle porouchalo auto při jejich výpravě po severu Argentiny.

Dříve v oblasti působil divadelní kroužek, ten se však prozatím nepovedlo obnovit, někteří ze starších krajanů již neprojeví zájem účastnit se. Na březen roku 2023 je naplánováno, že se divadlo znovu otevře, a to především díky zájmu nově nabytých mladých studentů v tomto roce. Je nezbytné, aby do veškerých aktivit byly včleňovány i mladší generace, aby se zamezilo případnému zániku, při nejmenším úbytku členů.

Spolek má samozřejmě vlastní folklórní soubor, ten se jmenuje *Moravanka*. Jedná se o pilíř celého sdružení, který má ve folklórní sféře po Argentině již své renomé. Soubor léta vede Melanie Gutiérrez Rath a letos se otevřely dvě skupiny, děti a adolescenti. Skupina dospělých prozatím nebyla otevřena z důvodu nedostatečného zájmu, věříme však, že v příštím roce bude situace lepší a počet zájemců se navýší. Učitel se rád k této skupině přidá. Soubor se v průběhu roku zúčastnil různých kulturních akcí. Zřejmě ta nejvýznamnější byla účast na 11. Festivale české a slovenské kultury v Latinské Americe, pořádané v Resistencii tamějším spolkem ve spolupráci s učiteli u krajanů z Argentiny a Brazílie a ZÚ v Buenos Aires. Tanečníci se i přes neúčast na hodinách jazyka podílejí na aktivitách spolku i na těch, které pořádá učitel.

Ke spolku patřil i pěvecký soubor *Melodie*. Po pandemii se už znovu nesešel, pravděpodobně proto, že jeho obvyklí členové už nejsou schopni pěveckého výkonu, další nás opustili. Soubor, jak jej známe, patrně zanikl, na druhou stranu, na konci školního roku pár studentů projevilo zájem o hru na hudební nástroje a interpretaci lidových písní, hypoteticky by tak mohl vzniknout nový, hudebně pěvecký soubor, ale to je spíše plán do budoucna.

Co se týče účasti na akcích či jejich samotné pořádání, bývá spolek obvykle velice aktivní. V první polovině roku spolek uspořádal několikrát prodej „locra“ – typického předkolumbovského jídla – a uzenin, které se udí přímo ve spolku. Během roku se také zorganizovalo několik společenských obědů, odpoledne s čajem či večeří, obvykle s účastí 200 až 300 lidí a vystoupením *Moravanky*, přehlídkou krojů apod. Zmíněné aktivity jsou pro sdružení klíčové kvůli průběžnému doplňování finančních prostředků, za které se poté financují další aktivity a celkový chod komplexu. Aktivity, které se týkají folkloru, ať už v provincii či mimo ni, si spolek nenechává ujít. Představitelé spolku, popř. soubor *Moravanka*, se objevili na několika veletrzích, jarmarcích a přehlídkách, například na Expo veletrhu, dvou provinčních festivalech přistěhovalců, přehlídkách vozů krajanských komunit a dalších. Ze zkušenosti učitele byli vždy dobře organizováni a připraveni reprezentovat nejenom spolek, nýbrž celý český národ a jeho kulturu jako takovou. Učitel samotný nemá povinnost se těchto akcí účastnit, je ale velmi přínosné, aby tak činil. Zaprvé ho to sbližuje s komunitou, zadruhé se lecčemu přiučí.

Mezi školní akce, které učitel organizoval, patří oslava Velikonoc, pálení čarodějnic, oslava dne dětí, který je v Argentině v srpnu, oslava svatého Mikuláše, která se jako obvykle spojila se závěrečným předáváním certifikátů, různé přednášky na téma kultura a v neposlední řadě také hostování návštěv z různých koutů České republiky, které zavítaly do Chaca.

Další události, které se konaly v průběhu školního roku v SP, a na kterých se učitel podílel jako pomocník při organizaci, moderátor, člen komunity apod., byly například: Oslava Dne imigrantů v Argentině, návštěvy českého a slovenského velvyslance při různých oslavách v regionu, dříve zmíněné veletrhy a jarmarky pořádané obcí nebo samotným Svazem krajanských komunit.

Učitel také spravuje webovou stránku místního spolku – www.unioncheco-slovaca.org – na které lze nalézt spoustu zajímavých informací.

Předávání diplomů na slavnostním ukončení školního roku v Sáenz Peña (foto José Malina)

Resistencia

V Resistencii, jakožto hlavním městě provincie, se nachází *Universidad Nacional del Nordeste* – Státní univerzita severovýchodu, kde učitel vyučuje český jazyk. Hodiny obvykle probíhají na katedře moderních jazyků (DIM) v samém centru města. V akademickém roce 2022 probíhaly hodiny výhradně prezenčně, a to každý pátek. Věkové rozmezí studentů: ~18–50 let. Rozdělení do skupin bylo následující:

1. Začátečníci 1 (90 minut 1x týdně): 8–10 studentů
2. Pokročilí začátečníci (90 minut 1x týdně): 3 studenti
3. Pokročilí (90 minut 1x týdně): 1–3 studenti

Celkový počet studentů byl o něco nižší než v loňském roce, což je pochopitelné, protože forma výuky nebyla online. V zimním semestru absolvovalo kurz jazyka více studentů než v semestru letním, někteří od jazyka upustili, i přesto se podařilo vytvořit pevný základ pro následující školní rok. Výuka je opět naplánovaná na pátky, aby mohl učitel bez problémů dojíždět (cca 2,5–3 hodiny autobusem). Nevýhoda je, že hodiny končí v 9 hodin večer a není možnost návratu do místa bydliště. Učitel proto přejíždí do sousední Corrientes, kde mu krajané poskytují přístřeší.

Je vhodné zmínit, že Univerzita vydává vlastní certifikát studentům, kteří dokončí 5 let studia daného jazyka – certifikát odpovídající přibližně úrovni B podle SERR – ale u českého jazyka se nestává, že by studenti dokončili 5 let, naopak, studium češtiny vnímají jako koníček a úrovně i několikrát za sebou opakují.

Ve městě sídlí i tradiční krajská komunita *Asociación Civil Checoeslovaca Bratři Všichni* – Občanská československá asociace Bratři všichni. Donedávna byl předsedou spolku Carlos Clepacek, dnes je předsedkyní jeho žena Mirta Romeu. Významnými členy jsou také Tatiana Rehak, Tamara Carabajal Pavel nebo Andrea Wachnovsky. Jsou to tři mladé dámy, které nejen vypomáhají s interními záležitostmi komunity, ale i učitelé při komunikaci s univerzitou, organizování místních akcí atd.

Asociace zatím nedisponuje vlastními prostory, a proto když je potřeba, krajané dávají k dispozici svá obydlí, například k různým schůzím či přípravám na nadcházející akce/oslavy/jarmarky. Učitel se letos zúčastnil několika akcí. I přes celkově nízký počet členů spolku je skupina dobře organizována a způsobilá a letos byli hlavními organizátory 11. Festivalu české a slovenské kultury v Latinské Americe, více informací o festivale viz níže.

Pod spolkem funguje hudebně-taneční soubor *Conjunto Kořene del Chaco*. Jedná se o jedinečný folklorní soubor právě proto, že součástí souboru je hudební skupina, dnes už není možné vidět na Jihoamerickém kontinentě další český folklorní soubor, který by měl živou hudbu. Letos nejvýznamnější akcí, kde soubor zdárně reprezentoval českou a slovenskou kulturu byl právě 11. Festival české a slovenské kultury, stejně jako v případě *Moravanky*.

Závěrečný test na DIM UNNE (foto autor)

Jádro spolku Bratři všichni (foto z archivu spolku)

Pampa del Indio

Pampa del Indio je menší město, které se nachází na severu provincie. Dojíždět do Pampy je možné autem, ale většinou není problém ani autobusem, když nejsou například přivalové deště.

Dříve zde výuka probíhala pravidelně, ale v posledních letech není dostatek studentů k otevření vlastního kurzu, proto sem učitel zajíždí občasné pouze na návštěvy a případní zájemci o jazyk se můžou připojit online.

Významná je zde rodina Verlíků. Hlavou rodiny je Blahoslav Verlík, který se svou rodinou učitele vždy rád vítá a společně debatují na téma českých krajanů, historii poválečné emigrace do Argentiny apod. Pan Verlík s rodinou vyjíždí také do dalších měst – Sáenz Peña, Las Breñas, Resistencie atd. – a účastní se akcí pořádané krajany či učiteli. V loňském roce nás pan Verlík navštívil několikrát, je ochoten scházet se i virtuálně, když se jedná o nějaké důležité krajské téma.

Las Breñas

Las Breñas je město na jihozápadě provincie, známé také jako *Capital Provincial del Inmigrante* – Provinciální hlavní město přistěhovalců.

Sídlí zde malá komunita s novým oficiálním jménem *Asociación Checa y Eslovaca de Las Breñas* – Česká a slovenská asociace v Las Breñas, která je dosti aktivní a učitel zde zajíždí na návštěvy. Dosud jeho návštěvy nebyly pravidelné. Letos se podařilo zapsat spolek jako právnickou osobu, ten se tak stal jedním z oficiálních krajských komunit působících v Chacu. Dnes jsou ve vedení Beatriz Franta a Fabián Kutalek s rodinami, díky usilovné práci jich a dalších krajanů je spolek v rozkvětu, na rok 2023 jsou proto naplánovány pravidelné jednodenní zájezdy na konci měsíce s cílem začít zde pravidelnou výuku jazyka a kurz české kuchyně.

Krajané se během roku podílejí na různých gastronomických a dalších jarmarcích. Hlavní akcí v každém roce je pak zmiňovaný festival *Fiesta Provincial del Inmigrante*, kde hlavní atrakcí je volba královny přistěhovalců v rámci provincie. Letos se festivalu zúčastnilo také velké zastoupení krajanů ze Sáenz Peña, jejíž reprezentantka Mayra Hopian se stala královnou festivalu, druhá reprezentantka pak vyhrála ocenění za nejlepší tradiční kroj. Velké poděkování patří také panu

velvyslanci a panu konzulovi, kteří přijeli podpořit krajany až z Buenos Aires. Rok 2022 byl pro tuto komunitu velmi příznivý.

Zastoupení ze ZÚ v Buenos Aires společně s krajany z Las Breñas a Sáenz Peña na *Fiesta Provincial del Inmigrante* (foto z archivu spolku)

Villa Ángela

Villa Ángela je jedním z dalších měst provincie, kde žijí čeští krajané, tedy aspoň jejich malá část.

Dříve krajany z tohoto místa reprezentoval Javier Křeháček, který se aktivně projevoval a spolupracoval i s učiteli vyslaných z ČR. Dnes pan Křeháček bydlí v Praze a krajané z Villa Ángela nevykazují žádnou aktivitu. Učitel sem běžně nezajíždí.

Oberá

Oberá je jedním z předních měst provincie Misiones, která se nachází na severovýchodě republiky mezi Paraguayí a Brazílií.

V Oberá dříve probíhala výuka jazyka pod záštitou a v prostorách univerzity: *Universidad Nacional de Misiones* – Státní univerzita Misiones. Hodiny tehdy vedla Sylva Berková, rodačka z Ostravy, která také stojí za založením samotného spolku *Colectividad Checa de Misiones* – Český spolek v Misiones. Po jejím návratu do vlasti převzal výuku její manžel Ing. Samuel Arredondo Córdova, který vystudoval v České republice vysokou školu a jazyk ovládá perfektně. Během pandemie byla výuka přerušena, ale pan Arredondo i přes svůj pokročilý věk a díky možnosti vyjet do Prahy na metodický kurz, obnovil výuku v online podobě. Letos hodiny opět probíhaly každé úterý v časové dotaci 60 minut a třída sčítala přibližně 10 stálých studentů. Učitel byl panu Samuelovi v průběhu roku k ruce jako pomocný lektor.

Český spolek dnes vede paní Rosalia Zylka, která se společně s dalšími členy stará o Český národní dům Mamienka. Ten se nachází v *Parque de las Naciones* – Parku národů – a ročně se v něm uskutečňuje nespočet kulturních (i nadačních) akcí, jež pomáhají doplnit finance potřebné převážně k chodu budovy. Kvůli pandemii byla značná část akcí omezena, dnes však už žádné omezení neplatí.

Ke spolku se rovněž hlásí folklórní taneční soubor *Lípa*. Soubor vede mladá dvojice – Victoria Josefina Giménez a Martín Bernabé Mereles – a během roku skupina reprezentuje českou kulturu nejen na lokálních slavnostech. Jejich největší výzva již tradičně účast na *Fiesta Nacional del Inmigrante* – Národním festivale přistěhovalců, který je jedním z největších svého druhu.

Oberá navštěvuje učitel po domluvě s krajaný a vždy, když mu to jeho nabitý rozvrh dovolí, velmi důležitá je pak jeho účast právě na zmíněném festivale. Ten trvá tradičně 10 dní a mezi aktivity učitele během této doby patří například reprezentace českého národa v různých masmédiích, instruování kandidátky na královnu za český spolek, nahrávání národní písně, podpora krajanů u každodenních příprav, provádění návštěvníků po Českém domě Mamienka a další.

I přesto, že letos během Velikonoc postihla české krajaný nejen z Oberá tragédie, kdy nás opustil jeden z předních představitelů této komunity Andrés Giménez, spolek vynaložil veškeré úsilí, aby se udržel a od dobrého fungování neupustil. Jejich úsilí se zúročilo na zmíněném festivale, kde byla komunita oceněna 1. místem nejen za reprezentování tradiční kuchyně, ale jejich reprezentantka a kandidátka na královnu festivalu byla jmenována 2. princeznou (třetí nejlepší ocenění po královně a 1. princezně), a navíc za nejlepší kroj. Tyto úspěchy jsou úctyhodné a důležité pro další fungování krajanů.

Předávání ocenění za nejlepší tradiční kuchyni na *Fiesta Nacional del Inmigrante* v Misiones
(foto obecní fotograf)

Paraguay

Od zrušení pozice samostatného učitele pro destinaci Paraguay, vyjíždí do tohoto jihoamerického státu učitel z destinace Chaco.

Během pandemie byly hranice mezi Argentinou a Paraguayí uzavřeny (až do listopadu 2021), výjezd učitele do této destinace se proto uskutečnil až na začátku roku 2022 po dvouleté odmlce.

Práce učitele na konkrétních místech

V Paraguayi je učitel smluvně vázán na tři destinace: Asunción, Coronel Bogado a Encarnación, avšak může také navštěvovat místa, kde se soustředí čeští krajané, jako je například Carmen del Paraná apod.

Encarnación

Encarnación je město na pobřeží řeky Paraná, na jihovýchodní hranici Paraguaye, je hlavním městem regionu Itapúa a je považováno za třetí nejdůležitější město celé Paraguayské republiky.

Zde výuka neprobíhá už po dobu několika let, avšak sídlí zde rodina pana Daniela Marka, kterého učitelé navštěvují, když je to možné. Pan Marek se svými dvěma bratry ovládají velmi dobře český jazyk – občas jej prokládají španělštinou a guaraní, což vytváří jedinečný zážitek při poslechu – a společně tráví čas v automechanické dílně, která jim patří a kde vypomáhají i další členové rodiny.

Učitel navštívil rodinu v únoru, sešel se se všemi bratry a většinou z jejich potomků. Rodina učitele vřele přijala, objasnila mu aktuální situaci, ten se pak rozhodl obejít žijící potomky ve městě a zjistit, zdali by byl zájem o při nejmenším virtuální výuku. Většina z navštívených potomků neprojevila zájem, jejich děti v několika případech ani nevěděly, že jejich předci přicestovali z Československa.

Během návštěvy Markových učitel onemocněl H1N1. Naštěstí byl ubytován u rodiny, která společně s potomkyněmi rodiny Morysových – dvě sestry, obě povoláním lékařky – se postarala o to, aby se učitel náležitě uzdravil.

Zleva: Petr, Daniel, Juan, Lorena Morys, Javier (syn Daniela) a Milan (foto z archivu)

Coronel Bogado

Coronel Bogado je malé město v provincii Itapúa, přibližně 50 km západně od Encarnación.

V tomto místě sídlí spolek *Asociación Cultural de Checos y Eslovacos del Departamento de Itapúa* – Kulturní sdružení Čechů a Slováků regionu Itapúa, jejímž hlavním představitelem je pan Jaroslavo Mašek, který se během života zasadil o šíření české kultury po Paraguayi. V minulosti probíhala výuka právě u rodiny Maškových, od začátku pandemie však výuka v destinaci neprobíhá.

Po návštěvě Encarnación se učitel vydal za panem Maškem zjistit, jaká je situace a proč rodina přestala komunikovat s českou stranou. Rodinu nenašel v nejlepší kondici, pan Mašek je stále vitálním pánem, avšak rodinu postihlo neštěstí, manželka Ludmila onemocněla a péči o ni se věnuje celá rodina. Komunikace se obnovila, avšak výuka v blízké budoucnosti nepřipadá v úvahu, protože v Coronel Bogado již mnoho potomků nezůstalo, obnova komunity by byla možná pouze v případě, že by byl vyslán učitel do destinace na delší dobu, výsledek ale jistý není.

Po zbytek roku byla rodina s učitelem v kontaktu, 11. Festivalu české a slovenské kultury se však nemohli zúčastnit z rodinných důvodů. Více o rodině Maškových [zde](#).

Carmen del Paraná

Carmen del Paraná je malé městečko mezi Encarnación a Coronel Bogado.

Sídlí zde potomci Čechů, ale nevykazují žádnou aktivitu. S krajany neprobíhá žádná komunikace, během výjezdu se s nimi nepodařil navázat kontakt.

Asunción

Asunción je hlavní město Paraguaye, ležící na hranicích s Argentinou na řece Paraguay. Není součástí regionu Itapúa.

Ve městě a okolí žije několik rodin, většina z krajanů nevykazuje žádnou aktivitu. Vloni se podařilo kontaktovat se některé potomky, kteří se přidali k online výuce (3 studentky). Letos se učitel vydal do Asunción osobně na konci školního roku, setkal se tam s dříve zmíněnou rodinou Morysových a také s Carolou F. Chytil.

Morysovi jsou rodina, která se poslední dobou zajímá o českou kulturu a své kořeny čím dál víc. Nejmladší generace, 3 sestry, začaly s výukou češtiny už před několika lety a v minulém roce se dokonce skoro celá rodina vydala až do Chlebovic u Frýdku-Místku, rodné vesnice svého dědečka, aby se tam setkala s ne tak vzdálenými příbuznými. Je třeba vyzdvihnout, že aktuálně se jedná o rodinu, která je učiteli k ruce a zprostředkovává komunikaci mezi ním a českým zastoupením v Paraguaji.

Díky Morysovým se dostal učitel také k paní Carole Chytil, která působí jako honorární vice-konzulka v Paraguaji. Milá paní, která mluví dobře česky, pamatuje si historii emigrace Čechů do Paraguaye a má velmi dobře zmapováno, kde je největší koncentrace potomků českých rodin. S paní Chytil je domluveno pořízení pamětní desky českým přistěhovalcům, která by měla být v roce 2023 slavnostně umístěna v Carmén del Paraná, kde byla dříve největší koncentrace Čechů.

Další spolupráce

Učitel obvykle spolupracuje s velkým množstvím lidí, ať už se jedná o kolegyně v rámci Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí projektu v rámci Jižní Ameriky – tato spolupráce je vždy obohacující a přináší mnoho pozitivních poznatků. Dále pak s místními učiteli a profesory na základních, středních či vysokých školách; s návštěvami z Česka a Slovenska, jako jsou etnologové, antropologové, nebo i běžní cestovatelé a dobrodruzi. V neposlední řadě je spolupráce v průběhu roku vedená také se ZÚ v Buenos Aires, který je učitelům vždy k dispozici. Učitel spolupracuje také s médii, převážně se jedná o lokální rádia a televizní stanice. Nakonec je vhodné zmínit i spolupráci s rodinami v Česku, které během let například ztratili kontakt se svými příbuznými z Chaca a jejich pokročilý věk jim nedovoluje se s nimi spojit starým způsobem. Učitel usnadňuje tuto komunikaci a zprostředkovává kontakt.

Další aktivity realizované učitelem

Kromě výuky jazyka se učitel v průběhu roku obvykle věnuje i dalším aktivitám, mezi které v letošním roce patřila spoluorganizace *11. Festivalu české a slovenské kultury v Latinské Americe*, který se konal na konci července. Festival trval 3 dny a probíhal v Resistencii na několika místech (v muzeích, na venkově, v kulturním domě atd.). Zúčastnili se jej krajané z různých států jihoamerického kontinentu i zástupci velvyslanectví České a Slovenské republiky v Buenos Aires. Nepřímo se účastnili také vedoucí oddělení pro krajany žijící v zahraničí obou republik, a také učitelky, které tento festival před lety založily (patří jim velké díky). Festival měl citelný impakt na vztahy mezi krajanskými spolky, důsledky bylo možné sledovat po zbytek školního roku. Více informací týkajících se festivalu lze nalézt kliknutím na odkaz [zde](#).

Mezi další aktivity realizované učitelem patří přednášky na rozličná témata týkající se českých zvyků a tradic, propagace a zprostředkování studia v ČR (stipendia pro krajany, [studyin.cz](#)), pomoc při vyřizování PPKK nebo českého občanství, překlad dokumentů krajanských komunit potřebných pro získání finančních darů, tlumočení a moderování na několika akcích, pravidelné návštěvy těch nejstarších z krajanů, správa knihovny, pomoc s tvorbou a aktualizací webových stránek a sociálních sítí spolku apod.

Stanovené cíle pro rok 2023

Jeden z hlavních cílů je udržet – a ještě lépe – zesílit základnu studentů/zájemců v krajaňských komunitách. Stejně tak jako posílit vazby mezi samotnými spolky a zapracovat na zlepšení jejich komunikace, která během let spíše upadala.

Dalším cílem je obnovit dramatický kroužek / divadlo v krajaňské komunitě v Sáenz Peña, zapojit do této aktivity mladší generaci krajaňů. Ve stejné komunitě vymyslet a zrealizovat plán, jak začlenit ty nejmenší i s rodiči do výuky a pořádání aktivit spolku.

Podpořit dostupnými prostředky Soniu Zajícovou, krajaňku z Mendoza, která se po účasti na 11. Festivale v Resistencii rozhodla, že začne s výukou českého jazyka v jejím okolí.

Nakonec je třeba zdůraznit, že veškeré spolupráce s učitelem si krajaňé velice váží a jeho prezence je pro ně velkou podporou. Též prosté návštěvy učitele u starších krajaňů na venkově jsou velmi důležité, obzvláště, když někteří z nich během pandemie pozbyli část rodiny a mnoho z nich zůstalo úplně samo odříznutých od okolního světa.

Tato závěrečná zpráva je věnovaná všem krajaňům, kteří nás v letošním roce opustili.

Fotky folklorních souborů

Soubor Moravanka – děti

Soubor Moravanka – adolescenti

Soubor *Kořene*

Soubor *Lípa* – děti

Soubor *Lípa* – adolescenti